

**Procés participatiu per a l'elaboració
de la nova Llei de serveis socials de
Catalunya.**

Memòria d'actuacions

1. Introducció

El mes de juny de l'any 2004, el Govern de la Generalitat de Catalunya -a proposta de la consellera de Benestar i Família- va acordar encarregar a un Comitè d'Experts l'elaboració del projecte de nova Llei de Serveis Socials de Catalunya.

El procés de treball va començar amb l'elaboració d'un document de Bases per a la nova Llei a càrrec del Comitè d'Experts. Aquest document es va difondre entre la ciutadania i entre els representants de la societat civil amb la intenció d'establir espais de debat i de recollida d'aportacions. Posteriorment, es van analitzar les aportacions recollides i es va iniciar la tasca de redacció de l'articulat de la nova llei. Un cop finalitzada la redacció de l'articulat, hi haurà una segona etapa de consulta pública, en espais més formalitzats, prèvia a l'aprovació per part del Govern i a la tramesa del projecte al Parlament de Catalunya per al seu debat i, si s'escau, aprovació.

De juny a novembre de 2004, el Comitè d'Experts va treballar de manera accelerada per aprovar el document de Bases per a una nova Llei de Serveis Socials de Catalunya, que presentés tots els aspectes cabdals de la nova legislació que necessita el país i que servís per fomentar el debat i la participació de tots els actors dels serveis socials a Catalunya. Per a la redacció d'aquest document, el Comitè d'experts va comptar amb una proposta de la Diputació de Barcelona, amb documents de la Federació i l'Associació de Municipis de Catalunya, amb el Llibre Blanc de l'Atenció Primària de l'Ajuntament de Barcelona, amb diferents documents i propostes de les entitats privades agrupades en la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya i, especialment, de l'Acord del Tinell, que deixava molt clar quin era el desig dels grups polítics que componen el Govern de la Generalitat. Tot el procés va estar dirigit d'una manera molt directa pel Comitè Directiu que presideix la Consellera de Benestar i Família i en el qual també hi participen el Departament de la Presidència i el Departament de Relacions Institucionals i Participació.

Amb la finalització del document de bases, la consellera de Benestar i Família va demanar una compareixença a la Comissió de Política Social del Parlament de Catalunya per presentar el document en seu parlamentària als cinc grups polítics que seran responsables del seu debat i, si s'escau, aprovació i també per explicar-los el procés participatiu, amb el que s'esperava recollir les aportacions dels diferents sectors implicats en els serveis socials del país. La compareixença es va realitzar el 17 de novembre del 2004 i en el transcurs de la sessió va quedar molt clar que els cinc grups parlamentaris desitjaven participar en la nova Llei de Serveis Socials, que tenien una àmplia exposició de motius de perquè calia una nova Llei i que tothom desitjava trobar el màxim consens possible com, de fet, ja havia succeït en la primera llei de l'any 1985.

Després d'aquesta presentació inicial va començar un procés de reunions informatives i de debat amb totes les entitats i col·lectius dels serveis socials de Catalunya entre el novembre del 2004 i el mes de juny del 2005.

2. Objectius i finalitats del procés participatiu

El procés participatiu naixia amb uns objectius clars i ben definits. Són els següents:

- Escoltar totes les aportacions. Encara que no podíem incorporar-les totes, perquè no es pot estar d'acord amb tothom, perquè cal triar la millor opció o, en ocasions, perquè les aportacions són més adequades per instruments com ara els reglaments o els plans. Malgrat tot, tothom havia de tenir molt clar que la seva aportació es rebria, s'estudiaria, es contestaria, es contextualitzaria en el conjunt de la nova Llei i, a més, es trametria als cinc grups parlamentaris perquè poguessin defensar-la en la fase de debat parlamentari.
- Desenvolupar un procés d'informació el més ampli possible, amb continguts tan de difusió, com més específicament participatius. Es va deixar molt clar que el Govern optaria per un articulat concret de la Llei, però abans volia conèixer el que havien de dir els protagonistes dels serveis socials: ciutadans i ciutadanes, professionals, entitats privades, federacions, sindicats, col·lectius i organitzacions comunitàries.
- Adreçar-se a les entitats de la societat civil organitzada i a les institucions: això vol dir identificar-les, demanar la seva opinió (bilateralment) i convocar-les a debatre de forma organitzada sobre els aspectes que consideraven més rellevants de la proposta de Bases, possibilitant que tots els membres de cada entitat hi poguessin participar.
- Adreçar-se a les persones a títol individual a través de combinar la informació del document de Bases amb l'explicació pedagògica i amb l'obertura d'espais on poguessin fer arribar les seves reaccions i opinions al respecte. Amb aquest finalitat es va obrir al mes de desembre del 2004 un apartat al web PortalSocial.net, en el que es presentava el document de Bases i es permetia fer aportacions, comentaris i esmenes al text. Així mateix, s'obria la possibilitat de remetre documents i d'obrir processos de debat sobre el contingut de les Bases i de les aportacions rebudes.
- Arribar a col·lectius i entitats de tot el territori, per conèixer de primera mà les aspiracions des de totes les perspectives i especialment dels grups més allunyats dels espais de poder.

Tots aquests van ser els objectius amb els quals varem dissenyar el procés participatiu per a la redacció de la nova Llei de Serveis Socials de Catalunya. Hi ha, però, una pregunta prèvia que encara no ens hem formulat: per què tot això? És a dir, per què la participació?

La participació legitima una norma jurídica bàsica i, d'aquesta manera, actua com a garantia del seu desplegament. Només quan la gent percep com a seva i comparteix una llei, aquesta assoleix la màxima efectivitat.

La participació també és útil en la mesura que enriqueix les decisions. En un entorn complex, canviant i divers com l'actual és arrogant i ingenu pensar que algú, encara que disposi de legitimitat democràtica, sap el que toca fer i el que ens convé a tots plegats. Convidar la gent a participar per millorar les nostres decisions no és, doncs, un exercici d'altruisme polític, sinó una necessitat, un acte de realisme davant d'una realitat que se'ns escapa si no som capaços de mirar-la a través dels ulls de moltes persones i el que cadascuna d'elles representa.

Estratègicament, la participació és imprescindible per aconseguir col·laboradors, còmplices que ens ajudin a tirar endavant la nova Llei, gent que vulgui una nova Llei de Serveis Socials a Catalunya. Només quan la gent sent que una cosa és seva està disposada a defensar-la i promoure-la. Una llei pot ser molt diferent si es fa sobre un text que només coneixen quatre polítics o sobre un text que compta amb el suport d'una comunitat que l'ha debatut, hi ha fet aportacions i se l'ha fet seu.

I, en darrer terme, un procés participatiu com aquest també serveix per aconseguir l'efecte indirecte d'anar reconstruint i dotant de major confiança les relacions entre el govern i la ciutadania. És una prova de la voluntat de passar de la teoria a la pràctica. En l'enfortiment de les relacions entre uns i altres, les polítiques del govern milloren, però la societat civil també creix i madura.

3. Actuacions realitzades

La presentació del document de bases, l'element que havia de centrar el debat públic, es va realitzar en cinc nivells diferents. Primer, el personal del Departament de Benestar i Família. Segon, els Grups Parlamentaris. Tercer, el sector públic dels serveis socials. Quart, el sector privat i professional dels serveis socials. Cinquè, el públic en general, mitjançant el web PortalSocial.net.

Aprofitant la disponibilitat de material editat, així com la composició col·legiada del Comitè Directiu i del Comitè d'Experts (amb un total de 12 persones), es va oferir disponibilitat absoluta pel que fa a horaris, lloc i nombre d'assistents, per fer actes de presentació a tot el territori a tot tipus d'entitats i a tots els nivells d'interlocució. Així, es

van fer des de trobades amb la desena de persones de la Junta Directiva d'una entitat, fins a una assemblea de 250 persones d'un col·legi professional (es van fer des de sessions informatives de 50 minuts fins a jornades de debat de 3 dies).

A finals del mes de desembre, un cop iniciada la primera ronda de reunions, es va trametre el document de Bases a tots els ajuntaments, consells comarcals i diputacions, a totes les entitats registrades al DBiF, així com a tots els Col·legis Professionals. En la carta de presentació de la tramesa es feia esment del procediment del procés participatiu, del Portal Social i de la possibilitat de consultar la Memòria, així com de trametre comentaris, suggeriments i esmenes a les Bases i a la Memòria.

Es sol·licità a totes les revistes i publicacions electròniques del sector que anunciessin la publicació al Portal Social dels documents de Bases i Memòria, així com tot el procés participatiu iniciat per a la elaboració del projecte de Llei, ofertant la possibilitat de fer actes de presentació específics a cada entitat.

Al llarg del procés participatiu es van repartir 2.000 exemplars en format llibre i 2.000 exemplars en format CD a entitats o administracions amb adreça registrada, o bé a persones assistents a actes públics convocats exclusivament per a la presentació del document de bases.

El quadre següent resumeix la tipologia de participants en el procés:

<p>Participació Política:</p> <ul style="list-style-type: none">- Cinc grups parlamentaris del Parlament de Catalunya- Taula territorial (Associació Catalana de Municipis, Federació de Municipis de Catalunya, Diputació de Barcelona, Ajuntament de Barcelldona)- Taula agents socials (Foment del treball Nacional, PIMEC, CCOO, UGT).- Consell General de Serveis Socials. <p>Participació tècnica</p> <ul style="list-style-type: none">- Equip directiu del Departament de Benestar i Família- Equips de treball del Departament de Benestar i Família- Cinc equips de treball de les Delegacions Territorials del Departament de Benestar i Família- Sis taules territorials (Delegacions territorials del Govern, Ajuntaments, Consells Comarcals).- Equip de treball de l'Ajuntament Barcelona- Equip de Treball Diputació Barcelona- Taula Col·legis Professionals- Taula d'Entitats del Tercer Sector- Coordinadora Catalana de Fundacions- Taula d'Entitats proveïdores de Serveis Socials- Sis taules territorials d'Entitats del Tercer Sector
--

En total s'han realitzat 121 actes de presentació del document de bases o bé de debat sobre el mateix i de recollida d'esmenes. En 98 casos es va projectar un PowerPoint d'explicació i en tots ells s'ha facilitat el document de Bases i/o la connexió al Portal

Social a les persones assistents. S'estima que el nombre total d'assistents a aquestes sessions ha estat 7.500 persones.

Cal fer especial esment dels processos de debat intern generats entre les entitats associades a la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social, l'Espai de Debat Permanent sobre Serveis Socials, la Federació de Municipis de Catalunya i l'Associació Catalana de Municipis, així com el Consell de Coordinació Municipal de la Diputació Barcelona i l'Associació Barcelona Acció Social amb l'Ajuntament de Barcelona.

Un repte important i complex va consistir a aconseguir aportacions formulades per ciutadans i ciutadanes a títol individual. Per avançar en aquesta direcció, en primer lloc, era molt important organitzar el debat entorn a uns eixos prou clars i comprensibles. La tasca realitzada en un primer moment d'elaboració de continguts va ser cabdal i ens va permetre establir una relació prou fluida amb persones de molt diversa formació i interessos. En segon lloc, calia el canal per rebre les aportacions. Per aquesta raó, es va decidir utilitzar el Portal Social del Departament de Benestar i Família. A partir del mes de novembre, els documents de Bases i la Memòria explicativa van estar en aquest espai a disposició de tothom. Així mateix, es va obrir un espai de rebuda de comentaris, crítiques, aportacions, suggeriments i esmenes; que van ser llegides, valorades i contestades pel Comitè d'Experts, mitjançant l'oportú esquema de treball. Aquest conjunt d'aportacions, degudament ordenat, també es trametrà als cinc grups Parlamentaris.

Quan el projecte de Llei sigui tramès al Parlament de Catalunya, amb els informes i modificacions del Consell General de Serveis Socials, així com de tots els Organismes i estaments preceptius (Sindicatura de Greuges, Institut Català de la Dona, Comissió de Govern Local, Consell Econòmic i Social), també es publicarà en el Portal Social amb la corresponent nota explicativa. Així mateix es trametrà un escrit d'agraïment, signat pel Comitè Directiu a totes les persones i entitats que hagin participat en alguna de les reunions de presentació i debat, així com a les que ens hagin presentat qualsevol aportació per escrit mitjançant el Portal Social.

4. Anàlisi de les aportacions

Fins al moment, s'han rebut 48 documents d'esmenes col·lectives realitzades per entitats o federacions i 73 documents d'esmenes individuals realitzades per una persona o grup de persones interessades en el tema. Som coneixedors que hi ha alguns documents més d'esmenes col·lectives que encara s'estan redactant o consensuant per diferents entitats. El conjunt de documents presentats suma més de 1.200 fulls en total.

El Departament de Relacions Institucionals i Participació, mitjançant la Direcció General de Participació Ciutadana, ha realitzat una tasca encomiable d'anàlisi i sistematització de totes les aportacions rebudes, que s'ha plasmat en un document de 115 folis que s'adjunta. En aquest document s'ordenen les aportacions segons la tipologia de la entitat o col·lectiu que ha preparat les esmenes. Finalment, ordena les aportacions segons l'índex de les bases presentades. Aquest document es trametrà a tots els participants per a que puguin esmenar la seva aportació si consideren que no ha quedat correctament reflectida en el text de síntesi. Així mateix, també es trametrà als cinc grups parlamentaris per a que disposin de tot el conjunt de materials a tenir en compte per al debat polític de la nova Llei, en el moment en que inicií la seva tramitació parlamentària.

Això ha permès al Comitè d'Experts, rescriure el document de Bases incorporant un bon nombre de les esmenes presentades, així com l'objectiu central de tot el procés, fer el text articulat de la nova Llei de Serveis Socials de Catalunya, tenint en compte el conjunt d'aportacions i suggeriments rebuts. Aquests documents també seran facilitats a les entitats que han presentat aportacions al document de Bases, així com als cinc grups parlamentaris.

Barcelona, 19 de setembre del 2005